

100303

Oystein Sørensen:
«Fra Marx til Quisling»
Fem Sosialisters vei til NS
Aventura Forlag

Morgenbladet
7.5/10-1983

Tallenes tale er klar: Visst var Nasjonal Samling et arbeiderparti

Med god grunn kan man nå slå fast: Vidkun Quislings «Nasjonal Samling» var et arbeiderparti.

Av Chr. Christensen

I 40 år har Arbeiderpartiets presse, memoarforfattere sognende til det samme parti, historikere og debattanter iherdig søkt å plassere NS «Nasjonal Samling» – på ytre høyreside i den politiske skala. Litt problematisk har det vært at et stort antall av NS-medlemmer var rekruttert fra den såkalte arbeiderklasse. Arbeiderpartiets ideologer ønsket (og ønsker) jo å oppfatte NS som godseieres og storbønders politiske parti, offiseres, industrilederes, storkjøbmenns.

I Arbeiderbladet sist lørdag måtte man imidlertid «vedgå» at NS ikke var «kapitalistenes høyborg», dette i forbindelse med Aventura-boken «Fra Marx til Quisling», skrevet av historikeren Oystein Sørensen.

Det heter i Arbeiderbladet: – Den store Bergensundersøkelsen viser at ca. en fjerdedel av de over 50 000 som var innom

Nasjonal Samling, kom fra arbeidermiljøer. Riktignok rekrutterte NS flittigere fra andre miljøer og klasser.

«Omgåelse»

Her synes jeg sannhetsomgåselsen er vel sosialdemokratisk. «Den store Bergensundersøkelsen», offentliggjort ved Universitetsforlaget i 1976, gir et noe annet bilde.

Data-behandlingen som ligger til grunn for undersøkelsen viser at 28,3 prosent av okkupasjonsårenes NS-medlemmer var arbeidere. Altså nærmere en tredjedel enn en fjerdedel. Men så glemmer Arbeiderbladet kategorien husmødre som utgjorde hele 19,6 prosent. Med andre ord var nær hvert femte NS-medlem husmor. Vi kan uten videre anta at en tredjedel av husmødrene, i det minste – kom fra «arbeidermiljøer», dermed økes denne «klassens» andel i NS til nær 35 prosent.

Arbeidermiljø

Så har «lønnstager-partiet» DNA glemt en gruppe det ellers gir uttrykk for særlig omsorg for, nemlig funksjonærene. I NS var, i følge Bergensundersøkelsen av 1976, – 26 prosent av medlemmene funksjonærer. La oss litt

liberalt forutsette at omtrent halvparten av funksjonærene tilhørte «et arbeidermiljø», (jfr. for eksempel fagforbundet Håndel- og kontor) – så nærmer vi oss 50 prosent. Bergensundersøkelsen opererer også med kategorien «annet», som tilskrives 5,5 prosent av NS-medlemsmasse, det kan ramme alt fra Knut Hamsun til avisbud. Undersøkelsen har ikke med kategorien fiskere, formodentlig er disse inkorporert i kategorien «selvstendige/håndverkere» (5,1 prosent) – jeg tror nok endel fiskere og endel håndverkere dengang, oppfattet seg tilhørende «arbeidermiljøer».

Arbeiderparti

Jordbrukere/skogbrukere utgjorde 13,1 prosent av NS-medlemsmasse, endel av dem følte nok tilhørighet med «arbeiderklassen». Da gjenstår bare benevnelsen akademikere, de beslagta 2,5 prosent i NS, hvor disse «sosialt og klassemessig» følte seg hjemme er i realiteten uinteressant.

Jeg bare tillater meg å fastslå at «Nasjonal Samling» hovedsakelig var et arbeiderparti. Og faktisk tror jeg NS-generalsekretær Rolf Jørgen Fuglesang vil bekrefte min påstand.